

Rohuneeme maastikukaitseala taimede inventuuri aruanne

Silvia Pihu, PhD botaanikas, METK teadur

Rohuneeme maastikukaitseala taimede inventuuri aruanne.....	1
Metoodika	1
Tulemused ja arutelu.....	2
Eraldiseisvad lisad.....	8
Lisa 1. Kaitsealused ja invasiivsed taimeliigid Rohuneeme kaitsealal	9
Lisa 2. Kaitseala taimestikult väärtuslikumad osad.....	10
Lisa 3 GPS-jäljed	11
Lisa 4. Välitööpunktid	12

Käesoleva töö eesmärgiks oli Rohuneeme MKA taimestikulisest väärtusest parema ülevaate saamine ning kaitsealuste taimeliikide leidmine ja kaardistamine. Töö tellis Viimsi vallavalitsus.

Metoodika

Välitöid kaitsealal teostati 25.-26. mail, 22.-23. juunil ja 26. juulil. Salvestati GPS-jälge, kuid vahepeal esines sellega probleemi nii katkestuste, oskuste kui ka vanema telefoni tõttu, nii et jäljed on mai ja juuni käikude osas lünklikud. Lisaks salvestati rakendusega MapitSpatial punkte kaitsealuste ja invasiivsete taimede leiukohtades, väärtuslike metsakooslustega kohtades, fotode tegemise paikades jm. Jäljed ja kõik punktid on kaardikihtidel ning näidatud kaardil lisades 3 ja 4. Valikusse võeti fotod, mis on kvaliteetsed ja tähelepanu väärivatest paikadest või olulistest liikidest, liigifotode puhul jätab mõnel juhul telefonifotode kvaliteet ka soovida, kuid need on siiski lisatud. **Fotode numbrid (foto nimes esimene number enne aastaarvu) on vastavuses kaardikihi roheneeme_punktid_fotod punktide numbritega (id). Samad numbrid (id) on kasutuses kaitsealuste ja invasiivide kihtide ja tabelite puhul.** Kaardikiht roheneeme_punktid_fotod kajastab kõiki väljas tehtud märkmeid minimaalsete parandustega sõnastuse osas, see näitab nii liikide leidusid, fotode asukohti kui ka läbikäidud kohti. Kaitsealused liigid registreeriti vastavalt Keskkonnaameti nõuetele kõik polügoonina, üksikleidude puhul ringikujulisena, hinnati arvukust sõnaliselt või arvuna. Invasiivsete taimede leidude kiht koosneb punktidest ja polügoone ei joonistatud, ka arvukused on selles umbmäärasemad.

Tulemused ja arutelu

Kaitsealal leiti III kategooria kaitsealuseid taimeliike, mis on kajastatud tabelis 1. Kaitsealused ja invasiivsed liigid on eraldiseisvates lisades kaardikihtidel kaitsealused.zip ja invasiivid.zip ning lisaks kujutatud kaardil lisas 1. Euroopa piirkonnas IUCN punase nimekirja ohustatuse kategooriatesse VU, EN, CR kuuluvaid liike ei leitud. Leitud III kaitsekategooria liike ohustaks tõenäoliselt vaid looduse suuremad ümberkujundamised elupaigas nagu ehitused ja rootsi kukitsat ning balti sõrmkäppa ka koosluste kinnikasvamine, näiteks ka invasiivse pargitatraga. Rootsi kukitsat võib ohustada kuivendamine või kinnikasvamine, mistõttu ei tohiks piirnevat kraavi täiendavalt süvendada ja edaspidi võib olla vajalik levialal ning piirneva metsa servas põõsarinde (osaline) eemaldamine. Roomavat öövilget kui metsataime võivad ohustada lageraied.

Üldoontes piiritleti (lisa 2, kaardikiht väärtuslikumad.zip) ka kaitseala taimeistikuliselt ja metsakoosluste poolest väärtuslikumad osad, kuid metsakooslused väljaspool vääriselupaiku vajaksid täpsustamiseks siiski põhjalikumat uurimist. Kaitseala keskosa inimõjulised kooslused ei kuulu botaaniliselt väärtuslikemate alade hulka, kuid piirkond omab ilmselt ajaloolist väärtust.

Tabel 1. Kaitsealused liigid kaitsealal

ID	Ladina nimi	Eesti_nimi	Arvukus	Seisund	Kuupäev	Võimalikud ohud
53	Armeria maritima ssp elongata	roosa merikann	paar isendit	keskmine	22.06.24	Kinnikasvamine (antud kohas vähetõenäoline)
78	Cornus suecica	rootsi kukits	pea lausaline kraavi ja metsa vahel, sajad isendid	väga hea	23.06.24	Kuivendus, kinnikasvamine
31	Dactylorhiza baltica	balti sõrmkäpp	niidul ja metsaservas väikeste gruppidenä, umbes 25	hea	22.06.24	Kinnikasvamine
94	Dactylorhiza baltica	balti sõrmkäpp	kümmekond isendit metsasihil	hea	23.06.24	Kinnikasvamine
56	Goodyera repens	roomav öövilge	hajusalt metsa all mõnikümmend isendit	hea	22.06.24	Lageraie
76	Goodyera repens	roomav öövilge	mõned	hea	23.06.24	Lageraie
97	Listera ovata	suur käopõll	üksik	keskmine	23.06.24	-

Rohuneeme kaitseala põhiväärtuseks on kahtlemata metsad. Lisaks olemasolevatele registreeritud metsa vääriselupaikadele tundub leiduvat vanu ja vääriselupaiga väärilisi metsaosasid ka kaitseala lääneosas. Mets on seal liigendatud ojade ja kraavidega, palju on erivanuselisust, üksikult ja gruppidenä

väga vanu puid, lamapuitu, tüükaid, häile jmt. (fotod 39, 99, 107, 108). Üldjoontes piiritleti kaitseala taimestikuliselt väärtuslikumad osad (lisa 2), kuid kuna käesoleva töö eesmärgiks ei olnud metsade inventeerimine, siis hetkel täpsemalt väärtuslikke metsaosasid ei saa piiritleda, vajalik oleks näiteks täiendav metsa inventeerimine kaitseala lääneosas, lähtudes metsakorralduse andmetest (vanemad metsaosad). Rohuneeme II eraldiste 22 ja 24 piirialalt segametsast leiti tundmatu roosa seen (foto 38) - võimalik lõhetümak (*Rhodonia placenta*, määrang kahtlane - arvamuse autor ei ole mükoloog), mis on vääriselupaiga indikaatorliik. Metsi võivad ohustada lageraied ja kuivendamine, mis muudavad metsakooslusi. Neid tuleks kaitsealal vältida, püsimeetsamajandus võib olla lubatud väljaspool vääriselupaiku.

Foto 38 (oletatav lõhetümak)

Fotod 39 ja 99 (lääneosa metsad)

Fotod 107 ja 108 (lääneosa metsad)

Kaitseala paikneb tihedasti asustatud piirkondade vahel ja sellega kaasneb ka suhteliselt tugev inimõju. Sellest annab tunnistust ka invasiivsete taimeliikide ja metsistunud kultuurtaimeliikide esinemine kaitsealal. Invasiivseid taimi kaitsealal kajastab tabel 2. Invasiivid võivad ohustada nende massilise

esinemise kohtades looduslikku tasakaalu. Kõige levinum on kaitsealal pargitatar, liikidest enim Sahhalini ja hübriidne pargitatar (*Reynoutria sachalinense*, *R. x bohemicum*), kuid liike andmetes ei eristatud, sest nende ohtlikkus ja tõrje on väga sarnased. Pargitatrad on kaitsealal levinud igal pool: metsasihtidel ja teedel, tuumarajatise ja niidutaolistel aladel ning isegi mererannas. Väga soovitatav oleks korraldada selle tõrjet esinemiskohtades. Lisaks sellele esines kanada kuldvitsa ja sosnovski karuputke, ka viimase tõrje oleks kindlasti vajalik. Kanada kuldvits praegu kaitsealal laialdaselt ei ole levinud, kuid leviku laienemise korral peaks teda vaos hoidma niitmise teel. Lisaks märgiti ära ka kurdlehine kibuvits, kes on varem loetud invasiivseks liigiks, kuid kaitsealal esineb üksikult ja looduslikke kooslusi ei ohusta, ja ida-kitsehernes, keda ohtlike invasiivide hulka ei loeta, kuid kes on nii kaitsealal kui mujal Eestis metsistunud päris laialt ja esineb kaitsealal ka näiteks metsasihtidel jmt (endisest) põllumajandusest kaugetes kohtades. Kõige rohkem esineb võõrliike siiski kaitseala keskosas paikneval tuuma- jm militaarrajatiste alal, kus on tehiskult loodud künkad ja lagedad alad (foto 8). Samas leidub keskosas ka niidutaolisi kooslusi, kus kasvavad näiteks balti sõrmkäpad (foto 31).

Fotod 8 (pargitatrad) ja 31 (balti sõrmkäpp)

Tabel 2. Invasiivsed võõrliigid

id	Ladina nimi	Märkused	Arvukus	Hinnang ohtrusele	Kuupäev	Eesti nimi
112	<i>Galega orientalis</i>	kogumik	1	ohtralt	26.07.24	ida-kitsehernes
116	<i>Reynoutria</i> spp	väike kogumik	1	vähearvukas	26.07.24	pargitatar
117	<i>Reynoutria</i> spp	kogumik	1	ohtralt	26.07.24	pargitatar
118	<i>Reynoutria</i> spp	kogumik	1	ohtralt	26.07.24	pargitatar

id	Ladina nimi	Märkused	Arvukus	Hinnang ohtrusele	Kuupäev	Eesti nimi
119	Reynoutria spp	suur kogumik	1	väga ohtralt	26.07.24	pargitatar
3	Galega orientalis	kogumik	1	ohtralt	25.05.24	ida-kitsehernes
7	Galega orientalis	kogumik	1	ohtralt	25.05.24	ida-kitsehernes
8	Reynoutria spp	kogumik	1	ohtralt	25.05.24	pargitatar
9	Reynoutria spp	suur kogumik	50	väga ohtralt	25.05.24	pargitatar
10	Reynoutria spp	suur kogumik	60	väga ohtralt	25.05.24	pargitatar
18	Reynoutria spp	suur kogumik	60	väga ohtralt	25.05.24	pargitatar
40	Galega orientalis	kogumik	1	ohtralt	22.06.24	ida-kitsehernes
42	Galega orientalis	suur kogumik	1	väga ohtralt	22.06.24	ida-kitsehernes
43	Reynoutria spp	kogumik	1	ohtralt	22.06.24	pargitatar
44	Heracleum sosnowskyi	õitsev isend	1	üksikud	22.06.24	sosnovski karuputk
46	Solidago canadensis	suur kogumik	1	ohtralt	22.06.24	kanada kuldvits
47	Solidago canadensis	suur kogumik	1	ohtralt	22.06.24	kanada kuldvits
48	Solidago canadensis	suur kogumik	1	ohtralt	22.06.24	kanada kuldvits
49	Reynoutria spp	olnud suur kogumik, maha võetud ja põletatud (?), osaliselt alles	1	ohtralt	22.06.24	pargitatar
51	Rosa rugosa		1	üksikud	22.06.24	kurdlehine roos
86	Heracleum sosnowskyi	kogumik mitukümmend nii vegetatiivseid kui õitsvaid	30	ohtralt	23.06.24	sosnovski karuputk
87	Heracleum sosnowskyi	sosnovski kogumik siit kuni 20m põhja	30	ohtralt	23.06.24	sosnovski karuputk

id	Ladina nimi	Märkused	Arvukus	Hinnang ohtrusele	Kuupäev	Eesti nimi
88	Heracleum sosnowskyi	sosnovski leviala lõpp	30	ohtralt	23.06.24	sosnovski karuputk
89	Reynoutria spp		3	vähearvukas	23.06.24	pargitatar
90	Reynoutria spp	kogumik	1	ohtralt	23.06.24	pargitatar
92	Reynoutria spp	väike kogumik	1	vähearvukas	23.06.24	pargitatar
93	Reynoutria spp	väike kogumik	1	vähearvukas	23.06.24	pargitatar
95	Reynoutria spp	kogumik piki kraavi äärt	1	ohtralt	23.06.24	pargitatar
96	Reynoutria spp	suur kogumik	1	väga ohtralt	23.06.24	pargitatar
12	Reynoutria spp	suur kogumik	60	väga ohtralt	25.05.24	pargitatar

Lisaks invasiividele esines muid kultuurist metsistunud liike nagu teleekia, aeduniohakas, ripsmeline metsvits, ogaputke määramata aialiik jt., kes on ära märgitud kaardikihis roheneeme_punktid_fotod.zip. Kõige tõenäolisemalt on nad sattunud kaitsealale aiandusjäätmatega. Esialgu ei ole teada, et ükski neist oleks invasiivne, kuid mõni võib selliseks kujuneda, samuti võivad koos aiandusjäätmatega levida invasiivsed loomaliigid nagu hispaania teetigu.

Kaitseala väärtuslike metsade ja vääriselupaikade tõttu, samuti kaitsealuste liikide elupaikade kaitseks väärrib kaitseala kindlasti jätkuvalt kaitset, olemasolevates vääriselupaikades looduslikule arengule jätmist ja kaitseala lääneosas metsa inventeerimist võimalike uute vääriselupaikade piiritlemiseks. Looduslikku tasakaalu kaitsealal ohustavad aga invasiivsed võõrliigid, kellest sosnovski karuputke ja pargitatarde tõrjega oleks vaja kindlasti lähiajal tegelda.

Eraldiseisvad lisad

Kaardikiht: vaartuslikumad.zip (sisaldab gis-faile)

Kaardikiht: roheneeme_punktid_fotod.zip (sisaldab gis-faile ja csv-faili)

Kaardikiht: kaitsealused.zip (sisaldab gis-faile)

Keskkonnaameti poolt nõutav Exceli tabel: kaitsealused_rohuneeme.xls

Kaardikiht: invasiivid.zip (sisaldab gis-faile)

Fotode kaust: roheneemevalik (sisaldab jpg-formaadis pilte) Google drive link

https://drive.google.com/drive/folders/11YkK5a9dhooXcOJ6vOqaFI5Dkq_mJb2g?usp=sharing

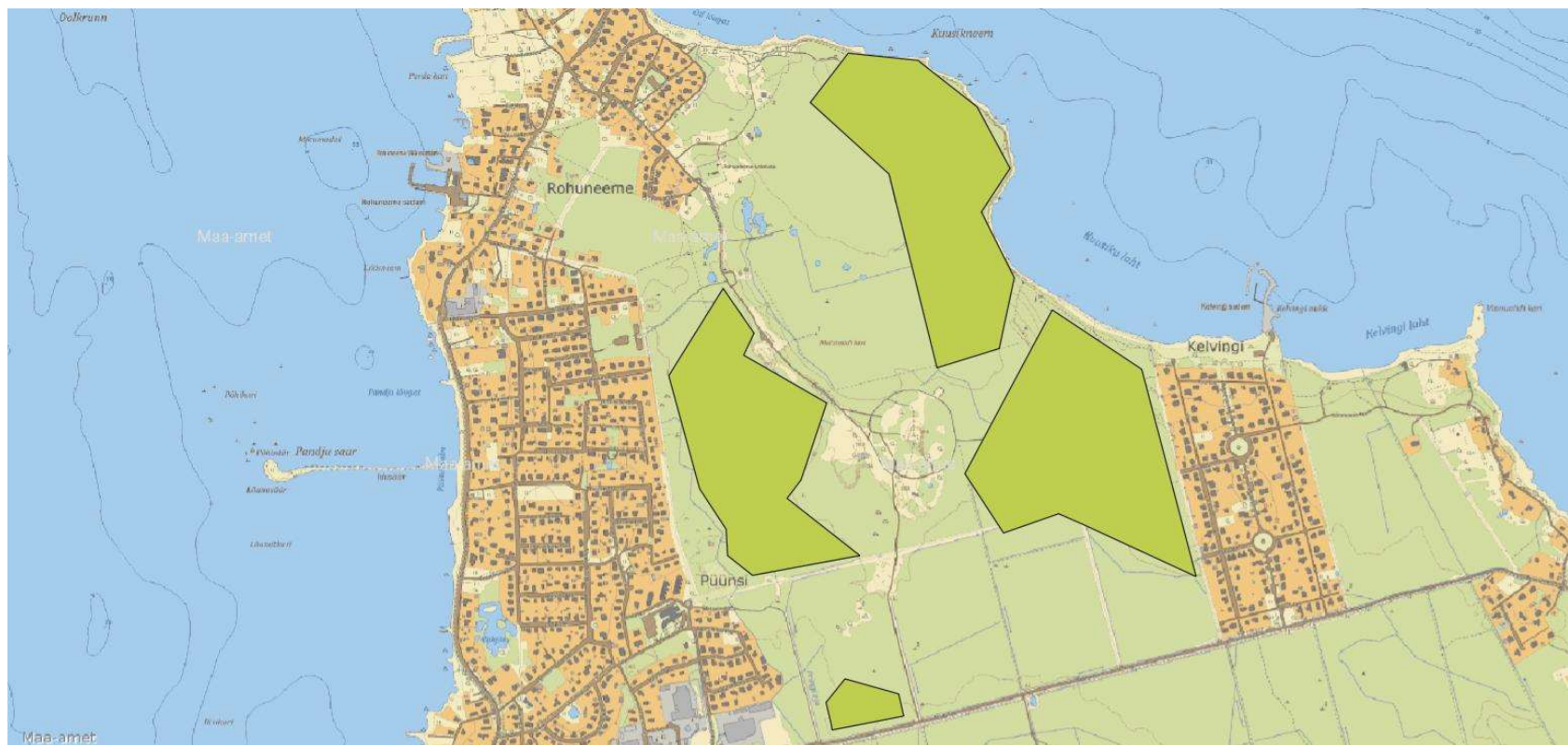
gps-jälgede fail: trackid.zip (sisaldab gpx-faile)

Lisa 1. Kaitsealused ja invasiivsed taimeliigid Rohuneeme kaitsealal

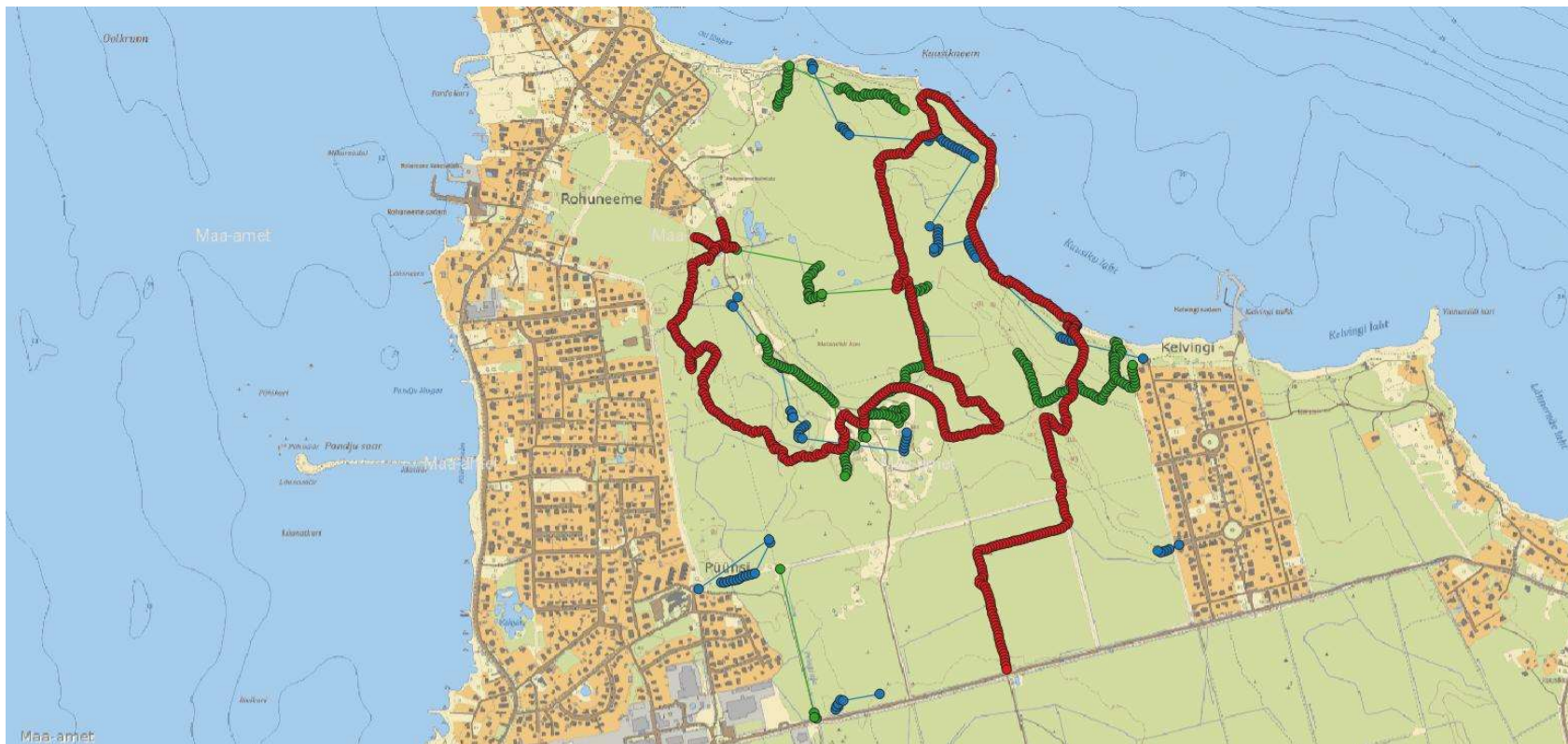
Kaart mõõtkavas 1:15 000. Oranžid polügoonid tähistavad kaitsealuste liikide elupaiku, sildistatud eestikeelsete liiginimedega (vastav kaardikiht kaitsealused.zip). Sinised punktid tähistavad invasiivsete liikide leiukohti, sildistatud kaardikihi id-numbritega (vastav kaardikiht invasiivid.zip).

Lisa 2. Kaitseala taimestikult väärtuslikumad osad

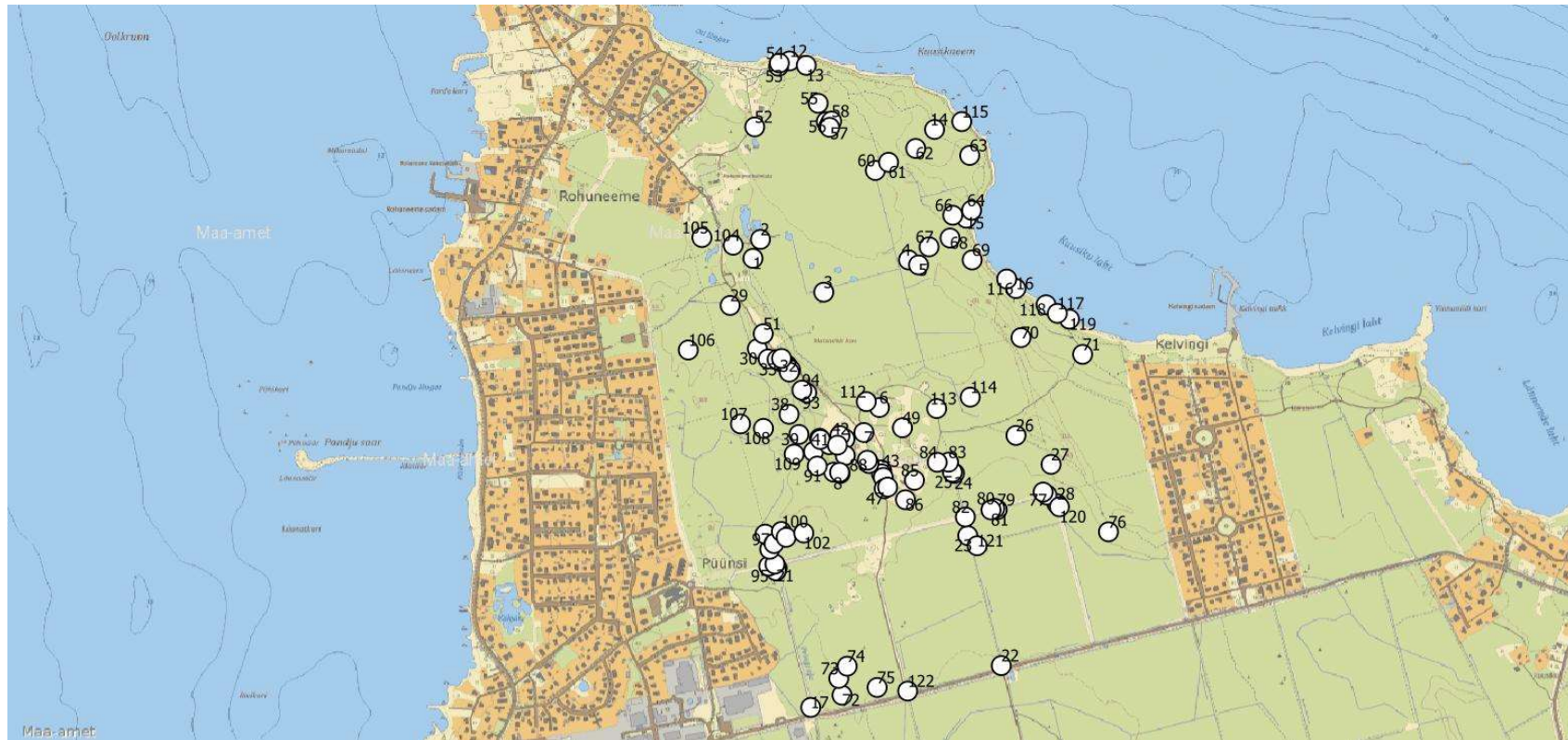
Kaart mõõtkavas 1:15000. Alade piiritlemine on esialgne ja kaitseala metsad vajavad põhjalikumat inventuuri. Vastav kaardikiht vaartuslikumad.zip

Lisa 3 GPS-jäljed

Kaart mõõtkavas 1:16 000. GPS-jäljed on tähistatud erinevate värvidega: 25.-26. mai roheline, 22.-23. juuni sinine ning 26. juuli punane. Valged punktid vastavad kaardikihile roheneeme_punktid_fotod.zip ja on sildistatud punktide id-numbritega.

Lisa 4. Välitööpunktid

Kaart mõõtkavas 1: 16000. Valged punktid vastavad kaardikihile roheneeme_punktid_fotod.zip ja on sildistatud punktide id-numbritega.